

Recenze

Fabian Küng – Jakob Obrecht – Waltraud Hörschl: *Die Burg Kastelen bei Alberswil. Prähistorische Siedlung, Adelsburg und patrizische Landsitz im Luzerner Wiggertal. Schweizer Beiträge zur Kulturgeschichte und Archäologie des Mittelalters* 43. Basel 2017. 412 str., 349 obr., 20 tab., 2 přílohy. ISBN: 978-3-907182-27-6

Josef Unger

Víceoborové zpracování archeologického i stavebně historického výzkumu, spolu s dokumentací restaurování významné švýcarské památky je uvedeno kapitolou týkající se historie hradu sahající do doby od poloviny 13. stol., kdy byl postaven jako zděné opevněné sídlo, až po rekreační zámeček a zříceninu s rozhlednou. Historie osídlení podle archeologických nálezů začíná v neolitu, pokračuje výraznějšími doklady z doby bronzové a je doložena i několika nálezy z doby římské. Ještě před tím, než hrabata z Kyburgu v polovině 13. stol. postavila na místě zděný hrad, stával zde hrad dřevěný, doložený archeologickým výzkumem. Podstatnou částí byly postupně postavené dřevěné obytné věže. Přestože jsou dokumentovány tři stavební fáze, pro bližší datování chybí podklady, takže jsou jen rámcově datovány do 11. a 12. stol. Výsledkem je však kresebná rekonstrukce vycházející z analogií i soudobých vyobrazení. V polovině 13. stol. byla na půdorysu 14,5 x 12,2 m postavena čtyřpatrová impozantní kamenná obytná věž z bosovaných kvádrů, jejíž pozůstatky byly pečlivě zkoumány a dokumentovány. Bylo zjištěno mnoho detailů včetně rytých obrazců, kamenických značek, stop po uzavírání oken i dveří, komínů a původního vstupu do patra. Dokumentace koruny zdiva umožňuje rekonstrukci nejvyššího patra s nárožními arkýři. Dendrochronologické datování dochovaného dřeva svědčí o intenzivní stavební činnosti již v roce 1250 a 1251. Z podrobné dokumentace vychází pak rekonstrukce jednotlivých podlaží včetně dělení dřevěnými příčkami, takže dostáváme názorný příklad vybavení této věže obsahující nejen obytné a obranné prvky, ale také kuchyň.

Archeologický výzkum se zaměřil na dokumentaci vrstev na úbočí a na studnu na vnější straně věže, která dosahovala hloubky 55 m. Jen část šachty procházející nepevnou zeminou byla obездěna, hlouběji, od pěti až šesti metrů, je šachta hloubena ve skále.

Věž je po stránce významu, tvaru a analogií začleněna do soudobého kontextu a doplněna podrobným vyobrazením původního stavu. Dokumentovány jsou i pozdější proměny, které se promítly v archeologicky odkrytém terénu.

Zvláštní část je věnována nálezům ze středověku a novověku (keramické krytině, kachlům, užitkové keramice, skleněným nádobám, kováním i mincím). Dokumentován je i způsob zabezpečení stavby i restaurátorské zásahy. Po pasáži věnované pověstem následuje souhrn. Práce je doplněna katalogem nálezů s vyobrazeními na dvaceti tabulkách.

Obsáhlá práce, na níž se kromě uvedených autorů podílela ještě řada dalších odborníků, je kvalitním výsledkem záměru zabezpečit a zpřístupnit tuto památku. Předstihový, velmi podrobný stavebně historický průzkum, byl nutný, protože stavební práce mnoho původních stop setřely. Je škoda, že rozsah výzkumu neumožnil bližší datová dřevěná fáze hradu před polovinou 13. stol.